

Over het weerzien met een vermist kindje

Preek over zondag 10 en het weerzien tussen Jakob met Jozef

Samenvatting:

Natatcha Kampusch, verdween in 1998, toen ze tien jaar oud was, en dook in augustus 2006, toen ze 18 was, opeens weer op. Ze stond zomaar opeens in een tuin bij iemand. Een bijna ongelooflijke geschiedenis, een heel onwerkelijke gebeurtenis.

Denk je vooral eens in wat haat ouders hebben doorgemaakt.

De geschiedenis van Jozef lijkt daar wel iets op. Natuurlijk zijn er ook veel verschillen tussen de geschiedenis van Natascha en de geschiedenis van Jozef. Maar in beide gevallen betekende het een intens ouderverdriet. En in beide gevallen was het weerzien een ongelooflijke gebeurtenis.

Maar vandaag gaat het om de vraag waarom dit soort dingen gebeuren. Waarom laat God dit soort ouderleed toe? Dat is de vraag die zondag 10 ook aan de orde stelt.

God leert ons in zijn Woord, dat het doel van ons leven nu niet is om enkel en alleen te overleven, ook niet: zo goed mogelijk overleven. Nee, het doel van ons leven is onze redding. Ons behoud. God wil niet dat, als we hier lichamelijk en materieel overleven, we geestelijk nog sterven en verloren gaan. Dat is ook het doel van Jozef's redding in Egypte.

Waarom is Jozef onderkoning geworden van Egypte? Omdat God hem wilde redden, omdat hij onschuldig was? Nee, niet alleen daarom. Jozef zegt het zelf, als een soort profeet: Door de redding van mijn leven wil God een volk redden: het volk van Abraham, Izaäk en Jakob, met wie God zich verbonden heeft in een verbond, en aan wie God dingen beloofd heeft, die God waar wil maken. Daarom. Uiteindelijk gaat het om de redding van al Gods uitverkorenen.

Hoe moet je deze geschiedenis lezen? Enkel als voorbeeld voor ons (exemplarisch)? Of juist vooral heilshistorisch: met het oog op de komst van het heil (in Jezus Christus)?

Beide. Wij mogen zien dat God Jakob en Jozef en anderen gebruikte om zijn volk te redden. Maar beide zijn ze ons ook tot voorbeeld, in al hun zwakte en met hun gebreken.

En wat gebeurt er dan in je leven? Als je dit gelooft? Dan lost God niet opeens alle problemen op. Hij brengt ook niet direct alle ontvoerde kinderen terug. Dat zouden wij wel mooi vinden. Maar God doet nu iets anders.

In diep bedroefde ouderharten legt Hij geduld in plaats van verbittering.

En God geeft dan, als er ook toch goede momenten in ons leven komen, ondanks veel verdriet, echte dankbaarheid. En Hij geeft kracht om in alles te vertrouwen op onze machtige God en Vader. Die zal ons uiteindelijk het goede geven.

Laten ook wij vertrouwen op onze God en Vader.

Mogelijke liturgische orde:

Na votum en groet: Ps. 81: 1,2

Na het gebed. Lezen: Genesis 45:25 - 46:7 en 46:28 - 34

Zingen: NG 4 (Nieuwe Kerkboek: Gezang 4 - Speciaal voor de kinderen)

Thema voor de preek: Zondag 10 HC

Amenlied na de preek: LvK 470

Belijden naar keuze

Na dankgebed: Collecte, waarna slotzang: Uit psalm 71, of een andere, naar keuze.

Zegen.

Geliefde Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

Herinnert u zich nog Natascha, Natatcha Kampusch, die afgelopen augustus werd gevonden? Het is een Duits meisje dat in 1998 verdween, toen ze 10 jaar oud was, en afgelopen augustus, toen was ze 18, toen dook ze opeens op. Zomaar. Ze waren niet speciaal naar haar aan 't zoeken, en er was ook geen bevrijdingsactie. Ze stond zomaar opeens in een tuin bij iemand.

Wat was er gebeurd?

Nu, ze was ontvoerd, en al die jaren vastgehouden, maar ze bleef uitzien naar een moment om te ontsnappen, en op een dag was er zo'n moment waarop dat kon: ze ontsnapte en rende weg en werd gevonden. Een bijna ongelooflijke geschiedenis, een heel onwerkelijke gebeurtenis. Denk je vooral eens in wat haar ouders hebben doorgemaakt.

Eerst de verdwijning: een tijd van gruwelijke onzekerheid en spanning. Er waren getuigen, die de ontvoering hadden gezien: ze was meegenomen in een wit personenbusje, dat was zo goed als zeker. Dus verwachtte men een spoor te vinden of een bericht te krijgen, maar er gebeurde niets, de eerste hele nacht niet, de dag erna ook niet. Martelende onzekerheid: waar was hun dochtertje van tien?

En dan worden alle tips en getuigenverhalen nagetrokken, en het leidt allemaal nergens toe. Zelfs alle bezitters van witte busjes worden verhoord, maar er komt niets uit: allemaal hebben ze een alibi. En ondertussen komt er geen enkel bericht, geen losprijs, geen andere eis. Een moordende stilte.

Stelt u zich de ouders eens voor, na een week, na een maand. Wat erg. Bij het naderende Oud en Nieuw, 1998. Voor het eerst een jaarwisseling zonder hun dochtertje. En nog steeds niets gehoord of ontdekt. Dan haar eerste verjaardag zonder haar. En zo gaat een jaar voorbij. Wat moet een mens dan nog doen? Alles is gedaan. Maar nog steeds niets gehoord. Zou ze nog leven? Zou ze nog ergens zijn? En waar dan?

En zo gaan jaren voorbij.

En dan opeens is ze daar! Acht jaar ouder, geen 10, maar 18 jaar, een jonge vrouw ondertussen, die ook nog eens weet wat ze wil, haar gevoelens verwoorden kan. Ongelooflijk. Wat een wonder!

Aan die ouders moest ik denken bij het lezen van Genesis 45 en 46. De geschiedenis van de ontmoeting tussen Jozef met Jakob, zijn vader. Natuurlijk zijn er behoorlijk wat verschillen tussen de geschiedenis van Natascha en de geschiedenis van Jozef.

Natascha was 10, toen ze werd ontvoerd, en Jozef ongeveer 18, dus acht jaar ouder.

En van Natascha werd geen enkel bericht ontvangen, en van Jozef gaven de broers een bericht door. Een vals bericht. Ze dompelden de jas van Jozef in bloed, en gaven dat aan vader Jakob, zodat die dacht: een wild dier heeft hem verscheurd! Jozef is door een dier gedood. En zo kreeg hij een stukje valse, maar trieste zekerheid over het lot van Jozef: die was vast dood. Zo had Jakob gerouwd over Jozef. Niet alleen Rachel, zijn meest geliefde prachtige vrouw, was gestorven, maar ook één van haar twee zonen: Jozef. Die was ook dood, maar nooit echt gevonden. Opgegeten door een wild dier.

Wat een verdriet voor Jakob. Wat een ouderleed.

We kunnen ons goed voorstellen dat Jakob heel diep bedroefd is. Het staat in 37:35: Jakob wilde niet getroost worden en zei: "Ik zal rouw dragen totdat ik naar mijn zoon in het dodenrijk afdaal". En dat zijn maar geen loze woorden van Jakob. Hij komt in een jarenlange depressie, want jaren later, als de hongersnood groot is in het land, en Jakob zijn zonen naar Egypte stuurt om graan te kopen, en ze terugkomen zonder Simeon, dan klinkt nog dat verdriet door in zijn angst, als hij tegen zijn zonen zegt: "Jullie maken me kinderloos. Jozef is er niet meer, Simeon is er niet meer – die had immers in Egypte moeten blijven – en nu willen

jullie ook Benjamin nog bij me weg halen?" Dat was de eis van de onderkoning van Egypte. Maar Jakob laat Benjamin niet gaan!

Maar als de hongersnood ondragelijk wordt, dan moet Jakob wel!

En zo laat hij uiteindelijk toch de enig overgebleven zoon van zijn geliefde vrouw Rachel gaan: Benjamin trekt mee naar Egypte, als Juda zich eerst borg heeft gesteld.

En pas dan, nadat onderkoning Jozef zijn broers nog een keer zwaar op de proef heeft gesteld, maakt hij zich aan zijn broers bekend.

"Ik ben het, Jozef! Leeft mijn vader nog?"

En later nog een keer, als de broers hun oren niet kunnen geloven, dan herhaalt hij het:

"Ik ben Jozef, jullie broer! Die jullie verkocht hebben, en die naar Egypte is meegevoerd!

Maar wees niet bang en maak jezelf geen verwijten dat jullie dit gedaan hebben, want God heeft mij voor jullie uitgestuurd om jullie leven te redden.

Vanwege deze hongersnood!"

En zo komen de broers bij vader Jakob aan. We hebben het gelezen: Ze zeggen: "Jozef leeft nog!" Maar hij kan het helemaal niet geloven, staat er in 45:26. "Hij bleef er koud onder", staat daar.

Pas als hij de wagens ziet, en het hele verhaal hoort van wat er allemaal gebeurd is, zegt hij "Zo weet ik genoeg, mijn zoon Jozef is nog in leven. Nu geloof ik het.

Ik wil naar hem toe, ik wil hem zien voordat ik sterf."

Jakob was zo dodelijk bedroefd geweest, maar nu vlamt zijn levenswil weer op.

Hij wilde lang niet anders dan doodgaan, maar wat is dit een heerlijk moment: hij gaat zijn verloren gewaande zoon ontmoeten!

Jozef is dan ongeveer 40 jaar. Er zijn meer dan 20 jaren voorbijgegaan sinds zijn verdwijning uit het ouderlijk huis. Dat is lang! Het is 2,5 keer zo lang als de 8 jaren van Natascha. Dat is waar. Aan de andere kant kan het nog langer. Ook dat gebeurt. Er zijn geschiedenissen bekend van mensen die na 30 of zelfs na 40 jaar plotseling opduiken, en terugkeren naar hun familie, waarvan ze op de één of andere manier waren losgerukt of afgesneden.

Het gebeurt allemaal.

Het gaat vandaag dan ook niet om de vraag wie het langste ontvoerd is gebleven. Het gaat om een andere vraag, namelijk waarom dit soort dingen gebeuren. Waarom laat God dit soort ouderleed toe? Dat is de vraag die zondag 10 ook aan de orde stelt.

In zondag 9 is een begin gemaakt met de behandeling van die vraag, en daaruit kun je leren dat we anders in het leven staan en anders tegen ons leven mogen aankijken, als we het doel van ons leven, - ook van ons leven nu - goed mogen en kunnen zien.

Wij weten dat het doel van ons leven nu niet is om enkel en alleen te overleven, ook niet: zo goed mogelijk overleven.

Nee, het doel van ons leven is onze redding. Ons behoud. Dat zegt God zelf tot ons in zijn Woord. Hij wil niet dat, als we hier lichamelijk en materieel overleven, we toch geestelijk nog sterven en verloren gaan. En dat zet alles in een ander licht.

En datzelfde leert het Woord van God ons vandaag, uit het Oude Testament, de geschiedenis van Jozef. Want wat zegt Jozef nu precies, als hij zich bekend maakt aan zijn broers? Zullen we even terugkijken naar hoofdstuk 45:5 t/m 8?

Daar staat: "*Maar wees niet bang en maak jezelf geen verwijten dat jullie mij verkocht hebben en dat ik hier ben terechtgekomen, want God heeft mij voor jullie uit gestuurd om jullie leven te redden. De hongersnood teistert het land nu al twee jaar, en ook de komende vijf jaar zal er niet geploegd of geoogst worden. God heeft mij voor jullie uit gestuurd om jullie voortbestaan op aarde veilig te stellen; zo wilde hij veel levens redden. Niet jullie hebben mij dus hierheen gestuurd maar God; door hem ben ik de belangrijkste raadsman van de farao geworden*",

Dus, waarom is Jozef onderkoning geworden van Egypte? Omdat God hem wilde redden, omdat hij onschuldig was? Nee, niet alleen daarom.

Jozef zegt het zelf, als een soort profeet: Door de redding van mijn leven wil God een volk redden: het volk van Abraham, Izaäk en Jakob, met wie God zich verbonden heeft in een verbond, en aan wie God dingen beloofd heeft, die Hij waar wil maken. Daarom.

En dat bepaalt ook de vraag wat wij met deze geschiedenis doen, vandaag.

Wat kunnen wij hieruit leren?

Er is door uitleggers van de Bijbel vaak gesproken over de vraag wat de bedoeling is van de bijbelse geschiedenissen zoals deze. En dan kwamen er heel vaak twee antwoorden naar voren. Het ene antwoord zei: je moet de bijbelse geschiedenissen heilshistorisch uitleggen en verkondigen. Het gaat om wat God doet, en daarvoor gebruikt Hij mensen. Maar het gaat uiteindelijk niet om die mensen, zoals Abraham, Isaäk, Jakob, Juda.

Het gaat toe naar de geboorte van de Christus, de Verlosser. Dat is het doel: het heil dat in Christus komt.

Daarom heet het ook heilshistorie. De geschiedenis van de redding van zondaren door de komst van Jezus Christus, het beloofde zaad van David. Dat ligt ook heel dicht bij wat we eerder hoorden: als je het doel ziet van je leven, dan kun je ook op God vertrouwen.

Dan zie je dat het gaat om je behoud en dat van je naasten.

Maar er is ook een ander antwoord. Dat zegt: ja, natuurlijk gaat het om de komst van Christus en het heil dat Hij brengt, maar daartoe is ook alles opgeschreven tot voorbeeld voor ons, die nu leven. Zo zegt Gods Woord dat ook, bijvoorbeeld in 1 Korintiërs 10:6: "Dit alles", - en dan wordt gesproken over Gods volk, Israël – "strekt ons tot voorbeeld". Wij moeten de zonden van Israël niet navolgen. Maar het geloof van de heiligen vóór ons moeten we wel navolgen. En zo worden in Hebréeën 11 ook met name Jakob en Jozef genoemd. Door hun geloof konden zij beiden aan het einde van hun leven spreken over de toekomst, zelfs al over uittocht uit Egypte: de redding, het heil voor het volk. Verder staat Hebréeën 11 vol van het geloof van de heiligen, dat ons tot voorbeeld wordt gesteld.

En het is nu belangrijk die beide aspecten voor ogen te houden.

Als we vandaag stilstaan bij de wonderlijke ontmoeting, na meer dan twintig jaar, tussen Jozef en Jakob, dan mogen we gerust opmerken dat Jakob ons wel tot voorbeeld is, maar dat Jakob ook wel kapot is geweest van verdriet. Van ouderverdriet. Van hem mocht het soms wel voorbij zijn. Hij was er klaar voor. Zijn lieve vrouw was dood en zijn liefste zoon was dood, zo meende hij. Hij kon ook wel sterven.

Wat had het verder allemaal nog voor zin?

Maar al was hij oud en verdrietig, God had een doel met zijn leven.

Jakob zelf zag dat niet altijd. Hij was niet op elk moment een goed voorbeeld, zoals we ook wel weten uit andere geschiedenissen van Jakob. Hij was een gelovige, maar ook een zondaar. We weten het.

Maar wij mogen ook zien dat Jakob gelukkig meer is dan een zwak voorbeeld. We mogen zien hoe God Jakob en Jozef en anderen gebruikt om zijn volk te redden. Voor het doel van de komst van de Verlosser en verlossing op aarde.

Dus om de komst van de Redder, de Christus, dichterbij te brengen.

En, zoals er geen toeval of noodlot was in het leven van Jozef en Jakob, maar God dat gebruikte voor een door Hem vastgesteld doel, zo mogen ook wij weten dat ook ons leven het doel van God dient. Nee, het gaat nu niet meer om de geboorte van de Verlosser. Die geboorte is gebeurd. Door Jozef kon Juda blijven leven, en uit Juda is Hij geboren: de Messias voor de wereld.

Nu gaat het om de voorbereiding van de wederkomst van Jezus Christus en de komst van zijn Rijk. Alles werkt daaraan mee: voorspoed en tegenspoed, rijkdom en armoede, ziekte en

gezondheid, alle dingen. Door dat alles heen trekt God zijn uitverkorenen naar zich toe. Hij brengt hen tot geloof en bekering en zo wordt het getal van die uitgekozenen uiteindelijk vol. En dan is het zover. Dan zal die dag aangebroken zijn.

Zo - zegt antwoord 27 – ontvangen wij alle dingen niet bij toeval, maar uit zijn vaderhand.

En wat gebeurt er dan in je leven? Als je dat gelooft?

Lost God dan opeens alle problemen op? Brengt hij alle ontvoerde kinderen terug? Wekt hij gestorven geliefden direct op uit de dood? Nee, nog niet. Dat verwachten we wel in de toekomst. God doet nu iets anders.

In diep bedroefde ouderharten legt Hij, door dit geloof in Gods vaderhand, die alles uiteindelijk ten goede zal leiden: geduld in plaats van verbittering.

Het verdriet kan lang duren: 8 jaar, 10 jaar, 20, of meer. Maar God geeft geduld, als het moet zelfs langer dan 40 jaar.

In alle tegenspoed geduldig zijn. Dat lukt ons niet, maar God geeft het ons toch, in de mate waarin Hij wil. Al kennen ook wij veel zwakke momenten, net zoals Jakob.

Momenten ook, waarop we zeggen: waarom nog? Kan ik niet net zo goed gaan?

Toch geeft God kracht om te blijven, zolang Hij het goed vindt.

En God geeft dan, als er ook toch goede momenten in ons leven komen, ondanks veel verdriet, echte dankbaarheid.

Soms hoor je het iemand zeggen: ik was zo verdrietig, zo kapot, ik dacht dat ik nooit meer lachen zou, maar toch. Ja, het is wel anders dan vroeger, maar toch was ik weer echt blij.

Wie niet gelooft, en diep verbitterd raakt, die verliest alle dankbaarheid. Die kan alleen maar cynisch praten over iets goeds dat er nog is. Maar wie op God vertrouwt mag toch dankbaar verlichting van de nood en opnieuw vreugde van God ontvangen, als voortekenen van het grote feest, dat zeker komen zal.

En dan kun je toch verder, al word je leven anders, al mis je iets of iemand die je hebt gekend. Al ligt er een schaduw op het leven.

De apostel Paulus noemt het in Romeinen 8, waar ons geloof dan op gebaseerd is: “ik ben er van overtuigd”, zegt hij, “dat dood noch leven, engelen noch machten, noch krachten, noch heden noch toekomst, hoogte noch diepte, of wat er ook maar in de schepping is, ons zal kunnen scheiden van de liefde van God, die Hij ons gegeven heeft in Christus Jezus, onze Heer”.

Dan kan het zwaar zijn of worden, maar dan verliezen we ons geloof niet, want we vertrouwen op onze machtige God en Vader.

Hij zal ons uiteindelijk het goede geven. En Hij kent ons. Hij weet wat goed voor ons is. We kunnen het aan Hem overlaten.

Zo vertrouwde Jakob op God in dat vreemde land Egypte. God gaf hem Jozef terug, voor een tijdje, maar Rachel niet, zijn lieve vrouw. Die bleef bij God, maar toch profeteerde Jakob, vlak voor zijn sterven, van redding en uitkomst.

Zo vertrouwde ook Jozef op God, al die jaren in dat vreemde land Egypte. Hij sloeg verzoeken af, en kreeg van God zijn familie terug, voor een poosje. Zijn jeugd was voorgoed overschaduw geweest door verdriet en gemis, en dat kreeg hij niet terug. Maar toch profeteert ook hij van redding, bevrijding en uitkomst, in dat vreemde land, vlak voor zijn sterven.

Laten ook wij vertrouwen op God, onze Vader in deze vreemde tijden, waarin wij leven. Het is moeilijk, maar God geeft ook vreugden en blijdschap op zijn tijd. Maar wat belangrijker is: we mogen profeteren van zijn heil. Het komt goed. Binnenkort komt Hij Zelf, en dan mogen we allen bruiloft vieren. In heerlijkheid. Dan zullen de tranen voorbij zijn, ook gemis is er dan niet meer. Dan zijn alle ontvoerde kinderen weer thuis, en mogen we, samen, als huisgezin van God vieren, dat er niemand mist. Amen.